

Eddy Goldfarb met een van zijn grootste successen: de 'Yakity-Yak Talking Teeth'.

LYN GOLDFARB

De man die zijn tanden zette in speelgoed

Hij wordt dit jaar 100, maar hij heeft altijd in de fantasiewereld van een kind geleefd. Eddy Goldfarb is uitvinder van speelgoed. De klapperende tanden, het bellenblazende pistool en de videogame van Hot Wheels: de Amerikaan heeft de wereld 800 gadgets geschonken. *Tekst: Wim Dehandschutter*

De Tweede Wereldoorlog was het keerpunt in het leven van Eddy Goldfarb. Als radar-technicus bij de Navy werd hij geselecteerd voor het proefproject met de Batfish, een duikboot die in ontwikkeling was. De prille twintiger mocht maar één koffer meenemen, en vulde die met kleding, boeken en een spoel magneetdraad waarmee hij kleine motortjes kon bouwen. Tijdens de missie ontwikkelde hij een gespecialiseerde radarantenne.

Eddy, de middelste van drie kinderen uit een joods gezin in Chicago, was al van jongs af aan gefascineerd door hoe dingen in elkaar staken en werkten. Hij herinnert zich hoe zijn vader, een kleermaker, ooit thuiskwam met een radio. Het toestel werkte niet. Maar kleine Eddy slaagde er wonderbaarlijk in het apparaat aan de praat te krijgen. Met een twinkeling in de ogen: "Ik was een jaar of vijf, en ik wist dat ik uitvinder wilde worden."

Maar als hij die jongensdroom wilde realiseren, moest hij zich specialiseren. Eddy besliste uitvinder van speelgoed te worden. In zijn vrije momenten aan boord van de Batfish maakte hij zijn eerste schetsen.

Na de oorlog keerde Eddy terug naar zijn thuisbasis in Chicago, waar hij Anita leerde

kennen. Een dag na hun ontmoeting vroeg hij haar al ten huwelijk, en negen maanden later trouwden ze. Nog meer dan haar jawoord was een andere belofte van Anita allesbepalend: ze beloofde haar kersverse echtgenoot twee jaar alle vrijheid te gunnen om zijn droom na te streven.

Zwijgplicht

Eddy zat dag en nacht aan zijn tekentafel. Het leverde drie ideeën op die hij in 1949 mocht voorstellen op een speelgoedbeurs in New York. Eén daarvan waren de klapperende tanden. Het gebit moest worden opgewonden met een sleuteltje, waarna de bovenste en onderste rij tanden tegen elkaar sloegen. De ogenschijnlijk banale *Yakity-Yak Talking Teeth* waren meteen een succes.

De uitvinder, inmiddels verhuisd naar Los Angeles, bouwde de kleine garage van zijn huis om tot speelgoedwinkel. Maar de zaken gingen financieel slecht. Bij de geboorte van zijn tweede kind had Eddy zelfs geen geld om de ziekenhuisrekening te betalen. Volgens de familielegende bedacht hij snel een idee voor nieuw speelgoed, dat hij wist te slijten aan een fabrikant. Tegen de geboorte van zijn derde kind was het tij gekeerd. De garage was te klein

geworden. Eddy was actief op drie locaties en stelde 39 personeelsleden tewerk.

Regisseur Lyn Goldfarb, in de jaren 70 genomineerd voor een Oscar in de categorie beste documentaire, heeft een film over haar vader gemaakt: *Eddy's world*. Samen met haar zus en broer mocht ze elke uitvinding uittesten, herinnert ze zich uit haar kindertijd. "Maar we mochten er niks over vertellen tegen vriendjes – we hadden zwijgplicht. Hij had ook een kamer die altijd op slot was. Daar bewaarde hij zijn ideeën."

Zijn succesvolste uitvinding? Eddy moet er niet over nadenken. Dat zijn de Stompers, vrachtwagens met dikke banden die op batterijen rijden. Hij is trots dat "zelfs volwassen mannen" die gadgets verzame-

De Stompers (foto boven) zijn Eddy Goldfarbs grootste hit. In zijn bellenblazende pistool was aanvankelijk geen enkele fabrikant geïnteresseerd.

len. Maar van al zijn uitvindingen vindt hij dat het bellenblazende pistool het best illustreert wat een uitvinder moet zijn: een mix van creativiteit, doorzettingsvermogen en een dikke huid. "Mijn product werkte perfect, maar het ene bedrijf na het andere wees me af. Waarom vier dollar uitgeven voor zo'n pistool als je voor 39 cent een plastic staaftje kunt kopen waaruit je zelf bellen kunt blazen?" Een speelgoedfabrikant waagde op voorspraak van diens vriendin de gok, en Eddy bewees zijn gelijk.

De uitvinder ontwierp ook verschillende speelgoedpopjes in de dozen met Kellogg's-ontbijtgranen. En in jaren 80 ontwikkelde hij mee de eerste videogames van Barbie en Hot Wheels voor het bekende merk Mattel. In de nadagen van zijn carrière keerde hij terug naar wat hij "echt speelgoed" noemt. Alles samen heeft hij 800 stuks op de wereld afgevuurd.

Eeuwfeest

Eddy, weduwnaar sinds 2013, wordt in september honderd. Hij is nog in opperbeste gezondheid. Hij verklaart dat in de eerste plaats door de juiste genen – zijn zus is 97. Zijn creativiteit is een tweede verklaring. In de garage van zijn serviceflat in L.A. gaat hij met het enthousiasme van een jongeling driftig voort met uitvinden. Dat houdt hem jong.

Hoe Eddy zijn eeuwfeest gaat vieren? Niét, zegt hij kordaat. "Het wordt een dag als alle andere. Laat het ons gewoon negeren." Hoogstwaarschijnlijk is hij te vinden waar hij zich al zeventig jaar het meest vrij voelt: in zijn garage.